

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В.М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД “УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ
БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН
В УМОВАХ КРИЗИ:
практика правозастосування
і шляхи її вдосконалення**

Збірник тез доповідей
за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції
(4-5 червня 2010 року)

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2010

УДК 377.73
ББК 67.402
А43

Редакційна колегія збірника:
д-р екон. наук, проф. *А.О. Сніфанов* (голова редколегії);
д-р екон. наук, проф. *С.М. Козьменко*;
д-р юрид. наук, доц. *В.В. Сухонос*;
канд. іст. наук *А.О. Ткаченко*;
канд. юрид. наук, доц. *В.Д. Чернадчук*;
канд. юрид. наук *В.М. Завгородня* (відповідальний секретар);
М.В. Плотнікова;
М.П. Ткач

Відповідальний за випуск
канд. юрид. наук *В.М. Завгородня*

А43 **Актуальні** проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення [Текст] : збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 червня 2010 року) / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 308 с.

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на Міжнародну науково-практичну конференцію “Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення”, яка проводитиметься на базі юридичного факультету ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” 4-5 червня 2010 року.

УДК 377.73
ББК 67.402

Редагування виконане редколегією збірника. Висловлені в доповідях думки можуть не збігатися з позицією редакційної колегії і не покладають на неї жодних зобов’язань. Доповіді опубліковані мовою оригіналу. Всі права захищені. При використанні матеріалів збірника посилання на них обов’язкові.

© ДВНЗ “Українська академія банківської справи
Національного банку України”, 2010

- підвищення кваліфікації держслужбовців;
- створення можливостей для апеляційного оскарження для споживачів.

Вагома роль в цьому процесі належить організаційним та правовим заходам протидії корупції у фінансовій сфері.

Однак в Україні хоч і створено Національний антикорупційний комітет, однак не визначеним залишається його правовий статус, взаємодія з іншими державними структурами уповноваженими на боротьбу з корупцією. А це веде до “боротьби всіх” без належної чіткості завдань, повноважень і відповідальності кожного за реальність ведення боротьби з корупцією. Не вирішеним питанням залишається роль Рахункової палати у протидії корупції всупереч рекомендацій міжнародних експертів щодо розширення повноважень її з контролю.

При цьому заклики влади до боротьби з корупцією відбуваються за відсутності відповідного законодавства. Для суспільства залишилось не зрозумілим відтермінування набуття чинності пакета антикорупційних законів – “Про засади запобігання та протидії корупції”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” та “Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень”.

Отже різні заходи протидії корупції не завжди отримують належну політичну підтримку та відповідну нормативну базу, в той час коли лише комплексна стратегія протидії корупції та реальне її втілення зможе дати позитивний результат.

І.М. Боярко – канд. екон. наук, ст. викладач кафедри фінансів ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”; Л.Л. Гриценко – канд. екон. наук, доц. кафедри фінансів ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах подолання наслідків фінансової кризи діяльність значної кількості суб’єктів господарювання потребує виявлення внутрішніх та зовнішніх фінансових можливостей покращення фінансового стану, а для деяких – відновлення платоспроможності для уникнення банкрутства. Тому дослідження проблем правового регулювання фінансової санації неплатоспроможних суб’єктів господарювання в Україні, зокрема, визначення комплексу основних напрямків удосконалення механізму її проведення є досить актуальним.

Як правило, процедура санації вимагає залучення фінансових ресурсів зовнішніх інвесторів. Але нормативне врегулювання питань щодо інформування потенційних інвесторів про можливість їх участі в процедурі фінансової санації є недостатньо опрацьованим.

Головна проблема полягає в тому, що діюча процедура банкрутства та санації підприємства не передбачає обов'язкової публікації оголошення про виявлення інвесторів на стадії розпорядження майном боржника та оголошення про запровадження процедури санації. Це, відповідно, супроводжується відсутністю чітких рекомендацій щодо змістовного наповнення такого оголошення, яке має забезпечувати можливість оцінити ефективність майбутніх інвестицій. На нашу думку, це оголошення обов'язково повинно містити дані про розмір визнаної судом кредиторської заборгованості та основні прогностичні показники виробничо-господарської діяльності підприємства на період проведення санаційних заходів (характер виробництва, виробнича потужність, фінансові результати тощо).

Відсутність обов'язковості публікації такого оголошення призводить до переважання відкриття ліквідаційних процедур в ході провадження справ про банкрутство підприємств, навіть якщо існує можливість відновлення платоспроможності підприємства-боржника, але не подано до господарського суду пропозицій з боку потенційних інвесторів.

В свою чергу, досвід багатьох підприємств України, які пройшли через процедуру банкрутства, вказує на те, що ліквідаційні процедури не залишають їм можливості для відновлення діяльності і майже завжди призводять до зупинки й фактичного знищення виробництва.

Також важливим напрямком удосконалення правового регулювання фінансової санації неплатоспроможних суб'єктів господарювання в Україні залишається недостатність передбачених законодавством строків для ефективного здійснення санаційних заходів.

Відповідно до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” тривалість процедури санації складає 12 місяців з дати винесення ухвали про запровадження процедури санації, можливе продовження цього строку господарським судом на 6 місяців. При цьому істотна частина періоду, відведеного на проведення процедури санації, фактично має бути витрачена на підготовку та затвердженням плану санації, і мало часу залишається безпосередньо на здійснення системи заходів, спрямованих на оздоровлення фінансово-господарського стану боржника, які й становлять сутність санації в цілому.

Недостатньо розробленою в нормативно-правовому аспекті є система контролю над арбітражними керуючими (розпорядниками майна, управляючими санацією, ліквідаторами), що призводить до зловживань, використання процедури банкрутства як інструмента для різних махінацій для одержання контролю над інвестиційно привабливими підприємствами.

Крім того, з врахуванням сучасної практики проведення санації вітчизняних підприємств можна стверджувати, що об'єктивно існує необхідність законодавчого уточнення змісту реорганізаційних процедур та механізму їх запровадження, особливо в частині встановлення обґрунтованого переліку випадків, при яких можлива реструктуризація підприємства у формі реорганізації шляхом поділу. Це пов'язане з тим, що заходи з відновлення платоспроможності боржника у формі реструктуризації не завжди є ефективними, а їх використання може призвести до збільшення кількості неплатоспроможних суб'єктів господарювання в результаті поділу замість очікуваного їх фінансового оздоровлення. Норми Закону повинні забезпечувати стимулювання санаторів до використання інших, більш дієвих, заходів фінансово-економічного характеру, наприклад, обмін боргів на акції або передача акцій інвестору, обмін на погашення боргу акціонерного товариства, реструктуризація активів боржника тощо.

Таким чином, перспективними напрямками удосконалення правового регулювання фінансової санації неплатоспроможних суб'єктів господарювання в Україні є:

- встановлення диференційованих термінів проведення процедури санації для різних видів підприємств з урахуванням їх розміру, виду діяльності, інвестиційної привабливості та інших факторів, при цьому строки підготовчого періоду та самої санації доцільно регламентувати окремо;
- введення обов'язковості публікацій оголошення про виявлення інвесторів на стадії розпорядження майном боржника та оголошення про запровадження процедури санації, що сприятиме розширенню інвестиційних можливостей для ефективної фінансової санації та скороченню кількості судових рішень про ліквідацію суб'єктів господарювання, які визнані банкрутами;
- конкретизація умов та порядку застосування окремих санаційних заходів фінансового характеру з метою підвищення ефективності їх використання та запобігання зловживанням.